

Gospodarka Tajwanu wobec wyzwań globalizacji

Hung Mei-lan (Lily)

1. Wprowadzenie

Tajwan to kraj o powierzchni około 36 tys. km² zaludniony przez 22,8 mln osób¹. Jest to zatem kraj bardzo niedużych rozmiarów, ale – przykładowo w 2005 r. – jego produkt krajowy brutto (PKB) plasował się na 21 miejscu w świecie². W 2006 r. Tajwan zajął 17 miejsce na liście krajów o największym bilansie handlowym³, a jego dochód narodowy *per capita* wynosił 14 347 USD⁴. Tajwan stanowi jedną z ważniejszych gospodarek świata. Celem artykułu jest omówienie rozwoju gospodarczego Tajwanu i ukazanie jego najnowszych kierunków rozwojowych.

2. Charakterystyka rozwoju gospodarczego i sytuacja obecna

Jak widać w tabeli 1., przedstawiającej w liczbach rozwój gospodarczy Tajwanu, kraj ten notuje stały, konsekwentny wzrost (z wyjątkiem 2001 r.) rocznej stopy rzeczywistego wzrostu PKB: w ostatnich latach od 3,5 do 7,85%. Jednocześnie pod takimi względami jak stopa nędzy wśród ludności, stopa bezrobocia i stopa inflacji nie obserwuje się znaczących zmian, jeśli rozpatrywać te wskaźniki w kategoriach porównawczych. Tajwan jest bardzo dumny z tego, że w rozwoju ekonomicznym kraju widać **wyraźny i konsekwentny wzrost**. Nawet azjatycki kryzys finansowy 1997 r. nie wywarł poważniejszego wpływu na gospodarkę Tajwanu (zob. tabela 1.).

Analiza struktury PKB skłania do wniosku, że najważniejszym segmentem działalności gospodarczej na Tajwanie jest prowadzenie handlu zagranicznego, można więc powiedzieć, że gospodarka Tajwanu jest **gospodarką zorientowaną na handel**. W okresie ostatnich sześciu lat obserwuje się stały wzrost nie tylko eksportu, lecz także importu, czego efektem jest utrzymywanie stosunkowo **wysokiego bilansu handlowego** (zob. tabela 2.).

W sektorze produkcyjnym zaszły w ciągu minionego dziesięciolecia ogromne zmiany, a najważniejszymi towarami eksportowymi kraju stały się produkty elektroniczne, informatyczne i telekomunikacyjne. Wśród produktów przemysłowych stale wzrasta udział **dóbr kapitałochłonnych i wysoko-technologicznych**⁵. Największa kategoria, czyli maszyny i sprzęt elektryczny/elektroniczny, wykazywała znaczny, nieprzerwany wzrost, by w 2006 r. osiągnąć poziom 49,8% łącznego eksportu (zob. rys. 1.). Drugą pod względem wielkości kategorię stanowi surowce metali i produkty metalowe, a kategorią wykazującą najszybsze tempo wzrostu są urządzenia precyzyjne, w tym zegarki i instrumenty muzyczne, które wyprzedziły pod tym względem kategorię tworzyw sztucznych i wykonanych z nich produktów. Trzecią co do wielkości kategorią w eksporcie Tajwanu są produkty gumowe i guma.

Tajwan ma znikome zasoby surowców naturalnych, ponad 60% jego łącznego importu stanowią surowce rolne i przemysłowe⁶. Zwiększył się import przyrządów optycznych i paliw kopalnych. Udział największej kategorii w ramach importu, czyli maszyn i sprzętu elektrycznego/elektronicznego w łącznym imporcie wzrósł w 2006 r. do 35,8% (zob. rys. 2.), natomiast kategoria druga pod względem wielkości – surowce mineralne – osiągnęła udział 19,2%. W tym samym czasie udział trzeciej kategorii, którą są surowce metali i produkty metalowe, w łącznym imporcie wyniósł 11,4%.

Analizując strukturę partnerów handlowych Tajwanu (zob. rys. 3. i 4.) można się zorientować, że w 2006 r. największą część jego handlu zagranicznego stanowiły, kolejno, transakcje ze Stanami Zjednoczonymi, Japonią, Chinami, Hongkongiem, Singapurem, Koreą Południową i jednym z państw członkowskich Unii Europejskiej – Niemcami. Japonia i Stany Zjednoczone od dawna należą do najważniejszych part-

Lata	PKB w mln USD	Realna stopa PKB (%) (rok do roku)	Stopa inflacji (%) (rok do roku)	Stopa bezrobocia (%) (średnia roczna)
1990	164 513	5,70	4,12	1,67
1991	184 267	7,58	3,62	1,51
1992	218 712	7,85	4,47	1,51
1993	230 926	6,90	2,94	1,45
1994	252 227	7,39	4,10	1,56
1995	273 792	6,49	3,67	1,79
1996	289 315	6,30	3,08	2,60
1997	300 005	6,59	0,89	2,72
1998	276 105	4,55	1,69	2,69
1999	298 757	5,75	0,17	2,92
2000	321 230	5,77	1,26	2,99
2001	291 694	-2,17	-0,01	4,57
2002	297 668	4,64	-0,20	5,17
2003	305 624	3,50	-0,28	4,99
2004	331 007	6,15	1,62	4,44
2005	354 918	4,07	2,30	4,13
2006	364 422	4,68	4,12	3,91

Tab. 1. Rozwój gospodarczy Tajwanu.

Źródło: opracowanie autora na podstawie: *The Directorate General of Budget, Accounting and Statistics (DGBAS) of Executive Yuan R.O.C. (Tajwan), National Statistics*, <http://www.dgbas.gov.tw/ct.asp?xItem=13213&CtNode=3504>, dane z 12 czerwca 2007 r.; *National Statistics, Republic of China (Tajwan), National income of Tajwan*, <http://www.stat.gov.tw/public/Attachment/7524923471.xls>, dane z 30 czerwca 2007 r.

nerów importowych Tajwanu. Wzrasta wielkość importu z Chin, Korei i Niemiec. Na uwagę zasługuje szybko rozwijający się eksport do Chin i Hongkongu – w ostatnich latach partnerzy ci stali się największym rynkiem eksportowym dla Tajwanu; szczególnie dynamicznie zwiększają się obroty handlowe między Tajwanem a Chinami.

O dwustronnych stosunkach handlowo-ekonomicznych przez Cieśninę Tajwańską, czyli między Chinami a Tajwanem, powiedzieć można, że polegają one nie tylko na współpracy, lecz także na konkurencji, zwłaszcza w świetle współczesnych tendencji do globalizacji i regionalizacji. Na przykład, wielkość bezpośrednich inwestycji zagranicznych (FDI) Tajwanu w Chinach przekroczyła poziom 50% wszystkich inwestycji zagranicznych zrealizowanych przez Tajwan⁷. Staje się to jedną z przyczyn wzro-

stu stopy bezrobocia, obserwowanego na Tajwanie w okresie ostatnich sześciu lat. W ten sposób Tajwan staje wobec wyzwań stawianych przez przyszłość rozwoju ekonomicznego, w odpowiedzi na co rząd kraju opracowuje i uchwała właściwe polityki i strategię.

3. Kierunki rozwoju w obliczu wyzwań globalizacji

Po pierwsze, zgodnie z logiką tendencji globalizacji i regionalizacji Tajwan aktywnie włącza się w działalność międzynarodowych organizacji handlowo-ekonomicznych, m.in. podpisując Umowę o Wolnym Handlu (*Free Trade Agreement – FTA*) z państwami będącymi jego najważniejszymi partnerami handlowymi. Po drugie, Tajwan zabiega o odpowiednią dywersyfika-

Lata	Eksport ogółem (w mln USD)	Import ogółem (w mln USD)	Bilans handlowy (w mln USD)	Bilans handlowy (jako % PKB)
1990	67 213	54 715	12 498	4852
1991	76 177	62 859	13 318	4412
1992	81 468	72 003	9464	1732
1993	85 091	77 059	8032	1580
1994	93 036	85 346	7690	1617
1995	111 656	103 547	8108	1608
1996	115 939	102 367	13 571	3262
1997	122 077	114 421	7655	2051
1998	110 579	104 661	5918	1036
1999	121 587	110 684	10 902	2513
2000	148 316	140 004	8311	2189
2001	122 865	107 232	15 633	5247
2002	130 592	112 522	18 069	7086
2003	144 173	127 245	16 928	7334
2004	174 007	167 882	6124	3383
2005	189 393	181 600	7792	4093
2006	213 164	201 592	11 571	5599

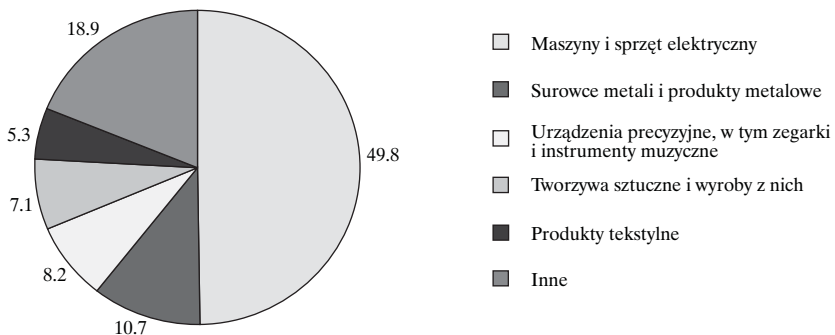
Tab. 2. Handel zagraniczny

Źródło: opracowanie autora na podstawie: Bureau of Foreign Trade, Trade Statistics, <http://cus93.trade.gov.tw/english/fsce/fsc0011e.asp>, dane z 12 czerwca 2007 r.

cję handlu i inwestycji. Po trzecie wreszcie, Tajwan jest zainteresowany nowymi rynkami europejskimi, czyli nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej, w tym państwami Europy Środkowej i Wschodniej

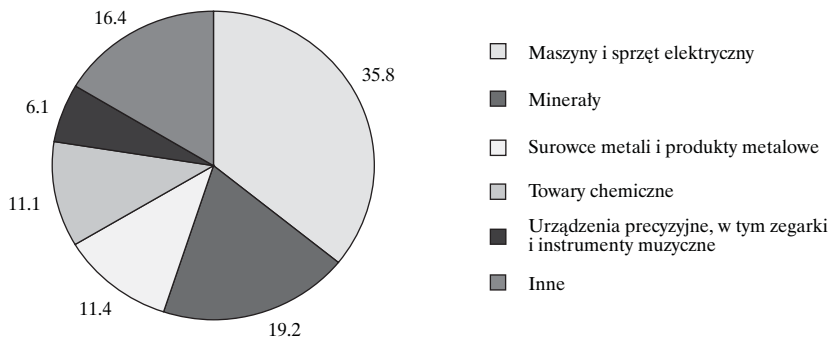
(EŚW), takimi jak Polska, Węgry, Czechy i inne.

W 2002 r. Tajwan został członkiem Światowej Organizacji Handlu (WTO). Uzgodniliśmy redukcję przeciętnej nominalnej

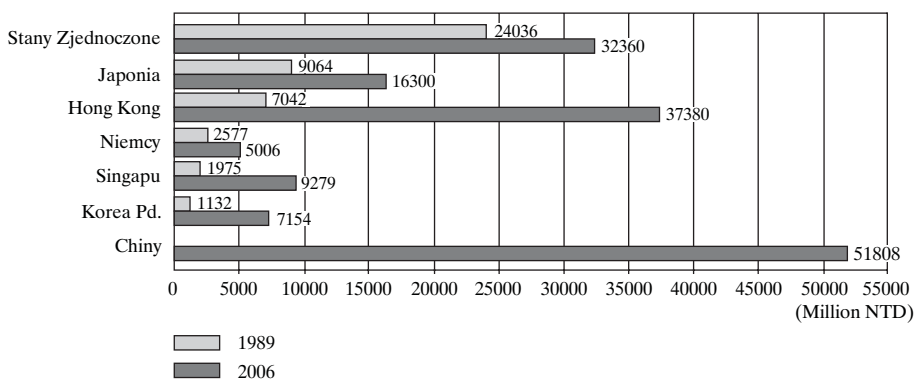
Rys. 1. Najważniejsze towary eksportowe, 2006 r.

Źródło: Opracowanie autora na podstawie: Ministry of Finance R.O.C. (Tajwan), News, "Summary Explanation of Exports and Imports for DEC. 2006", <http://www.mof.gov.tw/engweb/public/Attachment/7181536734.xls>, dane z 2 sierpnia 2007 r.

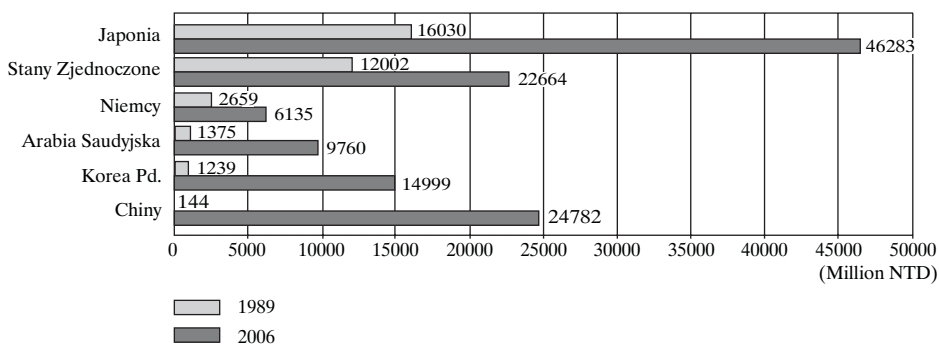
Rys. 2. Najważniejsze towary importowe, 2006 r.

Źródło: Opracowanie autora na podstawie: Ministry of Finance R.O.C. (Tajwan), News, "Summary Explanation of Exports and Imports for DEC. 2006", <http://www.mof.gov.tw/engweb/public/Attachment/7181536734.xls>, dane z 2 sierpnia 2007 r.

Rys. 3. Najwięksi partnerzy handlowi – eksport.

Źródło: Opracowanie autora na podstawie: Bureau of Foreign Trade, Trade Statistics, <http://cus93.trade.gov.tw/english/fsce/fsc0011e.asp>, dane z 12 czerwca 2007 r.

Rys. 4. Najwięksi partnerzy handlowi – import.

Źródło: Opracowanie własne Autora na podstawie: Bureau of Foreign Trade, Trade Statistics, <http://cus93.trade.gov.tw/english/fsce/fsc0011e.asp>, dane z 12 czerwca 2007 r.

stawki celnej na 4491 towarów z naszego kraju z poziomu 7,97%, obowiązującego przed przystąpieniem do WTO do 5,46% do 2011 r. Pomimo rosnącego importu, akcesja do WTO wywarła pozytywny wpływ na rozwój handlu i ogólny rozwój ekonomiczny Tajwanu⁸. Co się tyczy umów o wolnym handlu, zawarliśmy oddzielne umowy z Panamą, Gwatemalą, Nikaraguą, Salwadorem i Hondurasem⁹. Obecnie mamy nadzieję na podpisanie analogicznej umowy ze Stanami Zjednoczonymi, co traktujemy jako priorytetową kwestię naszej polityki.

W przekonaniu o słuszności taktyki dywersyfikacji ryzyka rząd naszego kraju zachęca do inwestowania w nowe, rozwijające się rynki poza Chinami, takie jak Wietnam i Indie. Ponadto, Tajwan stara się poprawić swoje stosunki ekonomiczne ze wszystkimi krajami Europy Środkowej i Wschodniej – regionu, który uważa za najważniejszy nowy rynek ze względu na szybsze w ostatnim okresie tempo wzrostu ekonomicznego państw do niego należących.

Jeżeli natomiast chodzi o segment inwestycji wewnętrznych, Tajwan może się pochwalić mocnymi fundamentami ekonomicznymi i klimatem biznesowym atrakcyjnym dla zagranicznych inwestorów. W raporcie Economist Intelligence Unit ocena środowiska biznesowego Tajwanu za lata 2005–2009 została podniesiona z „dobrej” na „bardzo dobrą”, w efekcie czego kraj ten uzyskał w tym rankingu 19 miejsce na świecie i trzecie wśród państw azjatyckich, po Singapurze i Hongkongu. Ponadto, obecna polityka ekonomiczna rządu Tajwanu zapewnia właściwe przygotowanie do sprostania przyszłym wyzwaniom i należytego wykorzystania otwierających się możliwości, włącznie z takimi kwestiami, jak zabezpieczenie społeczne, konkurencyjność biznesu, stosunki ekonomiczne i handlowe przez Cieśninę (z Chinami) oraz reforma skarbową i finansową. Ważnym zadaniem jest także wzmocnienie pozycji Tajwanu w międzynarodowym łańcuchu dostaw, wraz z wykorzystaniem jego dogodnej lokalizacji we Wschodniej Azji. Mamy nadzieję, że uda się uczynić Tajwan okresu transformacji regionalnym ośrodkiem pozyskiwania funduszy na rozwój biznesu i zarządzania aktywami finansowymi. Przykładem osiągnięć w tym zakresie może być fakt, że port w Kaohsiung zyskuje rolę międzynarodowej centrali transportu kon-

tenerowego. Tajwan ma nadzieję, że uda się mu utrzymać pomyślny rozwój i wzrost gospodarczy w połączeniu z równoczesną dbałością o ochronę środowiska i rozwój zasobów ludzkich. Inaczej mówiąc, za ostateczny cel polityk rządu uznać można przekształcenie Tajwanu w „zieloną wyspę przemową”¹⁰.

4. Wnioski

Na podstawie powyższego przeglądu można dojść do wniosku, że najważniejszym sektorem gospodarki Tajwanu niezmiennie pozostaje handel zagraniczny. Rozwój kraju ukierunkowany na działalność handlową sprawił, że Tajwan zyskał pozycję jednego z największych graczy na arenie światowego handlu. Niemniej, w ostatnich latach dostrzec można przemiany ekonomiczne, np. nie ma już miejsca tak szybkie tempo wzrostu gospodarczego, jak w latach 50. i 60. ubiegłego wieku. Niezmiennie za to utrzymuje się zasadniczy rys charakteru gospodarki Tajwanu: stały i konsekwentny rozwój. Ponadto, pewnym zmianom ulega struktura tworzenia handlu i partnerów handlowych kraju, szczególnie na tle zjawisk globalizacji i regionalizacji. W tej sytuacji rząd uznał, że strategia właściwego wykorzystania porównawczej przewagi Tajwanu w segmencie przemysłu elektronicznego oraz doskonałego położenia geograficznego kraju na mapie Wschodniej Azji są najważniejszymi narzędziami podtrzymania i umacniania roli Tajwanu w sferze handlu zagranicznego i w całej gospodarce światowej w przyszłości.

Informacje o autorce

Dr hab. Hung Mei-lan (Lily) – Graduate Institute of Russian Studies, Uniwersytet Narodowy Chengchi, Tajwan, E-mail: mlhung@nccu.tw.

Tłumaczenie

Grzegorz Grątkowski

Przypisy

- ¹ Government Information Office – Biuro Informacji Rządowej Republiki Chińskiej (Tajwan), About Taiwan – People and Language, <http://www.gio.gov.tw/ct.asp?xItem=32777&ctNode=4101>, dane z 2 sierpnia 2007 r.
- ² Government Information Office – Biuro Informacji Rządowej Republiki Chińskiej (Tajwan),

About Taiwan – The Economy – Economy, <http://www.gio.gov.tw/ct.asp?xItem=32730&ctNode=2589>, dane z 2 sierpnia 2007 r.

³ Światowa Organizacja Handlu, WTO International trade statistics 2006 – Komunikat prasowy WTO z 12 kwietnia 2007 r.

⁴ Statystyki Krajowe Republiki Chińskiej (Tajwan), *National income of Taiwan*, <http://www.stat.gov.tw/public/Attachment/7524923471.xls>, dane z 30 lipca 2007 r.

⁵ Zobacz: Government Information Office, Republic of China (Taiwan), About Taiwan – The Economy – Economy, <http://www.gio.gov.tw/ct.asp?xItem=32734&ctNode=2589>, extracted on August 2, 2007.

⁶ Zobacz: Government Information Office, Republic of China (Taiwan), About Taiwan – The Economy – Economy, <http://www.gio.gov.tw/ct.asp?xItem=32734&ctNode=2589>, extracted on August 2, 2007.

[gov.tw/ct.asp?xItem=32734&ctNode=2589](http://www.gio.gov.tw/ct.asp?xItem=32734&ctNode=2589), extracted on August 2, 2007.

⁷ Por. Investment commission of MOEA, Publications, <http://www.moeaic.gov.tw>, extracted on August 2, 2007.

⁸ Por. Government Information Office, Republic of China (Taiwan), About Taiwan The Economy Impact of the WTO, <http://www.gio.gov.tw/ct.asp?xItem=32734&ctNode=2589>, extracted on August 2, 2007.

⁹ Taiwan Trade, *Introduction to FTA*, <http://www.Tajwantrade.com.tw/TWTRADE/TC/temp/FTA/index.htm>, extracted on July 22, 2007.

¹⁰ Por. Government Information Office, Republic of China (Taiwan), About Taiwan The Economy Economy, <http://www.gio.gov.tw/ct.asp?xItem=32734&ctNode=2589>, extracted on August 2, 2007.